

Typičnost a zvláštnosti / Zvláštnosti a typičnost
Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2010](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2010](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 26. 10. 2010
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 26. 10. 2010

Typičnost a zvláštnosti / Zvláštnosti a typičnost

Rozdíly i podobnosti mezi jednotlivými pravými jsou nepochybně existující, tj. jsou skutečné. Předpoklad, že někde na nejnižších úrovních platí naprostá uniformita, je neodůvodněný a velmi pochybný. Tak jako je sám výkon vlastního bytí (tj. událostného dění) aktivitou každé události/subjektu, tak je touž aktivitou i výkon „napodobování“ druhých událostí/subjektů téhož typu či druhu. Jinak řečeno: i události/subjekty nejnižších úrovní se v něčem od sebe liší, i když se navzájem podobají do té míry, že se nám zdají být téměř „totožné“. Naprostá totožnost je však nemožná a nemyslitelná, připouštíme jen podobnost a eventuálně typičnost. Přísně vzato je však každé pravé jsoucno, tj. každá událost/subjekt v něčem jedinečné (-ná), protože zvláštní, neboť má (velmi pravděpodobně) své individuální zvláštnosti (přínejmenším to musíme alespoň předpokládat, dokud nemáme dost argumentů pro opak – a ty si těžko opatříme, jak lze dovodit dalšími úvahami). Musíme si však položit otázku, jak vůbec může docházet k tomu, že se nám některá jsoucna jeví jako extrémně podobná: odkud se bere tato podobnost až „typičnost“? Po mém soudu je tu k dispozici jen jedna poměrně jednoduchá odpověď, pokud ovšem opustíme předsudečnou koncepci „kauzálního vztahu“. Je zcela pochopitelné, že naše smysly jsou závislé na fungování nejen příslušných orgánů, ale i jejich jednotlivých tkání, jednotlivých buněk v těchto tkáních a dokonce ještě dále, na „fungování“ jednotlivých molekul a atomů (zde se zatím zastavme – Whitehead kdysi – ovšem ne zcela výslovně – předpokládal, že k atomovým jádrům netřeba přihlížet, že všechno záleží jen na chování elektronů; i o tom je však zapotřebí pochybovat a ponechat to dalšímu zkoumání). Protože však reaktivita každého atomu (a jistě bychom mohli jít dál ještě k nižším, tj. subjaderným složkám) je omezená, čili jinak řečeno má svůj „práh“ vnímavosti, je možné – a dokonce naprosto pravděpodobné – že se nám atomy (a eventuálně ještě nižší jejich složky) zdají být podobné právě jen proto, že pro nějaké další rozlišování na takové nízké úrovni prostě není místo, ale ani prostředky. „Podobnosti“ by tak bylo možno vidět jako produkt subjektivního přístupu na nízké úrovni; je totiž pochopitelné, že atom, který „vnímá“ jiný atom omezenými prostředky, reaguje na tento jiný, omezeně vnímaný atom zase jen omezeně, tj. jako by jej již tím zařadil do určité skupiny, jejímiž „členy“ by byly jisté atomy, zbavené svých individuálních zvláštností.

(Písek, 101026-2.)